

FINANSIELL REVISJON | FORVALTNINGSREVISJON | FINANSFORVALTNING | SELSKAPSKONTROLL | RÅDGIVNING

RAPPORT FRA SELSKAPSKONTROLL
EIERSKAPSKONTROLL

Meldal Miljøanlegg AS og Meldal Næringsssenter AS

Meldal kommune

Desember 2012

Forord

Denne selskapskontrollen er gjennomført på oppdrag av Meldal kommunes kontrollutvalg i perioden november 2012 - desember 2012.

Revisjon Midt-Norge IKS vil takke alle som har bidratt med informasjon i undersøkelsen.

Orkanger, 19.12.2012

Arve Gausen
Ansvarlig revisor

Kjell Næssvold
Prosjektmedarbeider

Sammendrag

Denne undersøkelsen er gjennomført av Revisjon Midt-Norge IKS etter bestilling fra Kontrollutvalget i Meldal kommune. Undersøkelsen er en del av selskapskontrollen etter kommuneloven § 77 nr. 5. Kontrollutvalget har bestilt en eierskapskontroll knyttet til praktiseringen av kommunens eierstyring i Meldal Næringscenter AS og Meldal Miljøanlegg AS. Formålet med undersøkelsen har vært å kartlegge og vurdere det arbeidet Meldal har gjort for å systematisere og profesjonalisere sin eierskapsforvaltning for å sikre god eierstyring i disse selskapene.

For denne undersøkelsen har vi valgt følgende problemstillinger:

1. Har Meldal kommune oversikt over sine eierinteresser i utvalgte selskaper?
2. Har Meldal kommune tydelige målsetninger med sine eierskap i utvalgte selskaper?
3. Har Meldal kommune rutiner for å følge opp sine eierskap?
4. Forvalter Meldal kommune sine eierskap i utvalgte selskaper i tråd med disse rutineene, selskapslovgivningen og normer for godt eierskap?

Vi har konkludert med følgende:

Kommunen har vedtatt rutiner for eierstyring og eierstrategier for valgte selskaper kommunen har eierinteresser i. Dette medfører at kommunen har etablert et system som skal sikre at kommunens eierinteresser ivaretas. Kommunens vedtatte rutiner for eierstyring og vedtatte eierstrategier er etter vår vurdering i samsvar med aktuelle lover og normer for godt eierskap. Dette sikrer tydelige målsettinger og gir god oversikt over kommunens eierinteresser i eide selskaper. Kommunen har utført et omfattende arbeid med å etablere egne rutiner og eierstrategier for å sikre god eierstyring og kontroll etter vår vurdering.

Kommunen har ikke gjennomført årlige eiermøter som er et viktig organ for å ivareta og drøfte formål, eierstrategier og eierstyring av selskapene, noe det er krav om i rutineene. Det har vært noe mangelfull opplæring av eierrepresentanter og styrerepresentanter som skal sikre hvordan disse rollene skal utøves. Det er noen mangler i forhold til rapportering, bruk av valgkomite og å etablere styreinstruks for valgte selskaper i forhold til egne rutiner. Sistnevnte er forhold som kan tale for at kommunens rutiner for eierstyring kan evalueres. Dette fordi det er like krav til store og små selskaper med eierinteresser i. En evaluering kan gjennomføres etter at man har høstet en bredere erfaring fra årlige eiermøter.

Anbefalinger:

Revisor anbefaler kommunen å gjennomføre årlige eiermøter i tråd med rutiner og vedtak.

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	6
1 Bakgrunn.....	7
1.1 Om selskapskontroll og eierskapskontroll	7
1.2 Aktivt kommunalt eierskap	7
1.3 Eierskap i Meldal kommune	8
1.4 Meldal Miljøanlegg AS og Meldal Næringscenter AS	9
2 Undersøkelsesopplegg.....	10
2.1 Om selskapskontroll.....	10
2.2 Problemstillinger	10
2.3 Kontrollkriterier.....	11
2.4 Metode	12
3 Datadel.....	13
3.1 Kommunens formål med eierskapene.....	13
3.2 Data.....	13
3.3 Vurderinger.....	18
4 Høring	19
5 Konklusjon og anbefalinger	20
5.1 Konklusjon	20
5.2 Anbefalinger	20
Kilder.....	21
Vedlegg 1 – I rutiner for Kommunalt eierskap gis en oversikt over selskaper kommunen har interesser i.....	22
Vedlegg 2 – kommunens høringssvar	23

1 Bakgrunn

Denne eierskapskontrollen er gjennomført av Revisjon Midt-Norge IKS etter bestilling fra Kontrollutvalget i Meldal kommune¹. Kontrollutvalget har bestilt en eierskapskontroll knyttet til praktiseringen av kommunens eierstyring i Meldal Næringsssenter AS og Meldal Miljøanlegg AS.

1.1 Om selskapskontroll og eierskapskontroll

Denne eierskapskontrollen er gjennomført i tråd med kommunelovens regler om gjennomføring av selskapskontroll i § 77 og forskrift om kontrollutvalg i kapittel 6.

En selskapskontroll kan inneholde både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Denne selskapskontrollen er en ren eierskapskontroll. Eierskapskontrollen er en vurdering av om virksomheten styres etter eiernes formål. Dette innebærer at kontrollen begrenser seg til en vurdering av om eierne har etablert tilfredsstillende rammer for styring. En vurdering av selskapets organisering, drift og funksjon faller dermed utenfor denne kontrollen. Slike vurderinger må eventuelt foretas i en forvaltningsrevisjon av selskapet.

1.2 Aktivt kommunalt eierskap

Som følge av den store veksten i kommunalt og fylkeskommunal selskapsorganisering, har det de siste årene vært økende fokus på kommuner og fylkeskommuners rolle som eiere. Kommunesektoren har fått kritikk for å være passive eiere, og det har blitt lagt ned mye arbeid, blant annet fra KS, for å bevisstgjøre kommuner og fylkeskommuner på det ansvaret som ligger i eierrollen.² Oppfordringen til kommuner og fylkeskommuner er at de må være bevisste hva de eier, og hvorfor de eier det.³

Kommunestyret har i utgangspunktet full beslutningsmyndighet for virksomhet som er organisert som en del av kommunens organisasjon. Slik er det ikke når virksomhet er organisert i selvstendige rettssubjekt. Da må kommunestyret forholde seg til de styringssystemene som gjelder for den aktuelle organisasjonsformen, og lovgivningen som regulerer denne. Aktivt eierskap innebærer at de folkevalgte bruker de mulighetene disse styringssystemene gir, til å utøve eierstyring. I selvstendige rettssubjekt skal eierstyringen

¹ Brev av 14.6.2012, KU-sak 29/12,

² "Eierskap - Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i kommunene", KS 2008

³ "Styrings og eierskap i kommunalt eide bedrifter", Vibeke Resch-Knudsen, Kommuneforlaget 2007

skje gjennom det øverste eierorganet, altså generalforsamling for AS eller representantskap for IKS.⁴

1.3 Eierskap i Meldal kommune

Meldal kommune har alene eller sammen med andre, eierinteresser i en rekke selskaper. Disse er i hovedsak organisert som aksjeselskap (AS) og interkommunale selskap (IKS). Kommunens anleggsmidler er regnskapsført i balansen med 613 mill., hvorav aksjer og andeler utgjør 21 mill.⁵ Aksjer og andeler er bokført til historisk anskaffelseskost hvor forsiktighetsprinsippet jf. gjeldende regler benyttes. Virkelig verdi er høyere enn bokført verdi. Dette betyr at eierinteressene er av betydelig økonomisk verdi for kommunen.

Kommunen har hatt et pågående arbeid for å systematisere eierskapsforvaltningen. Sentralt i arbeidet har vært utarbeidelse og vedtak om *Kommunalt eierskap*⁶ som inneholder hvordan eierskapet skal utøves, rapportering og roller, avklaringer og informasjonsutveksling og opplæring. I tillegg er det rutiner for hvordan selskapsstrategier for selskaper med Meldal kommune som medeier skal utformes med innhold og føringer. I tillegg legges det krav til rapporteringen i den årlige eierskapsmeldingen fra det enkelte selskap. Det er utarbeidet og vedtatt eierskapsmeldinger og eierskapsstrategier for Meldal Miljøanlegg AS⁷ og Meldal Næringscenter AS⁸.

I kommunens delegeringsreglement⁹ er delegering til ordføreren vedtatt. Den viser til at ordfører møter på kommunens vegne, eller kan gi andre fullmakt til å møte. Dette gjelder for årsmøter, representantskapsmøter, generalforsamlinger m.v. der kommunen er medlem, andelseier eller aksjonær, og det ikke er valgt særskilte eierrepresentanter. Det er ordfører som representerer eier i generalforsamlingen til Meldal Miljøanlegg AS og Meldal Næringscenter AS.

4 "Styrings og eierskap i kommunalt eide bedrifter", Vibeke Resch-Knudsen, Kommuneforlaget 2007

5 Regnskapet for 2011

6 Vedtatt i kommunestyret, sak 38/09 den 10.9.2009

7 Vedtatt i kommunestyret, sak 4/11 den 3.2.2011 – unntatt offentlighet OfI § 13, fvl. § 13

8 Vedtatt i kommunestyret, sak 74/10 den 7.10.2010 – unntatt offentlighet OfI § 13, fvl. § 13

9 vedtatt av kommunestyret den 12.2.2004 – sak 04/04

1.4 Meldal Miljøanlegg AS og Meldal Næringsssenter AS

Meldal Miljøanlegg AS

Bakgrunnen for etablering av Meldal Miljøanlegg AS var at det ble etablert et interimsstyre i 1999 som jobbet med etablering av et nytt anlegg for avfallsbehandling (deponi for restavfall) på Rundmyra som i dag er Meldal Miljøanlegg. Det ble fremforhandlet en avtale med Trondheim Renholdsverk om levering av min. 4 000 tonn avfall per år. Anlegget har konsesjon for å ta imot 4 500 tonn slam pr år. Formålet til selskapet er å eie og drive mottaksanlegg for avfall og slam, og alt som står i den forbindelse, samt foreta investeringer, kjøp og salg og utnyttelse av fast eiendommer, samt deltakelse som aksjonær eller på annen måte i andre foretak med liknende formål jf. vedtatt eierskapsmeldinger og eierskapsstrategier. Meldal Miljøanlegg AS ble stiftet 22.1.2001 med følgende eiere: Meldal kommune, Renovasjonsselskapet HAMOS og Trondheim Renholdsverk AS. Selskapet har en egenkapital på kr 6,6 mill per 31.12.2011. Kommunens eierandel er på 34 % i selskapet noe som tilsier at kommunens andel av egenkapitalen utgjør kr 2,2 mill.

Meldal Næringsssenter AS

Meldal Næringsssenter AS er et eiendomsselskap som har inntekter på utleie av eiendom. Industribygget på Jordhusmoen som ble ferdigstilt i 2009 er ca. 7000 m² og har 3 etasjer. Eiere er Meldal kommune, Salvesen & Thams AS, Rosenvik AS, Rupro AS og Simpro AS. De sistnevnte bedriftene er også leietakere. Bygningen ble initiert som følge av disse bedriftenes behov for større areal og å kunne etablere en mer effektiv og hensiktsmessig produksjon, samt å øke mulighetene for synergieffekter som stordriftsfordeler og samarbeidsprosjekter bedriftene i mellom. Formålet til selskapet er bygging, utleie og drift av industribygg samt enhver annen virksomhet i denne forbindelse. Selskapet skal bidra til at leietakerne får best mulig grunnlag for sine respektive virksomheter. Selskapet betaler ikke utbytte, men eierne skal motta en avkasting på innskutt kapital som tilsvarer 7 % jf. vedtatt eierskapsmeldinger og eierskapsstrategier. Selskapet har en egenkapital på 2,8 mill. per 31.12.2011. Kommunens eierandel er på 51 % av selskapet noe som tilsier at kommunens andel av egenkapitalen utgjør kr 1,4 mill.

2 Undersøkelsesopplegg

2.1 Om selskapskontroll

Denne eierskapskontroll er en del av selskapskontrollen etter kommuneloven § 77 nr. 5 i Meldal kommune. Kontrollen vil ikke rette seg mot selskapene, men mot kommunens system for eierstyring og hvordan dette fungerer i praksis. Bestillingen presiserer at vi skal kontrollere hvordan eierstyringen praktiseres i de utvalgte selskaper. Der det i rapporten vises til "utvalgte selskaper", sikter vi til de to selskapene i bestillingen.

2.2 Problemstillinger

For denne undersøkelsen har vi valgt følgende problemstillinger:

1. Har Meldal kommune oversikt over sine eierinteresser i utvalgte selskaper?
2. Har Meldal kommune tydelige målsetninger med sine eierskap i utvalgte selskaper?
3. Har Meldal kommune rutiner for å følge opp sine eierskap?
4. Forvalter Meldal kommune sine eierskap i utvalgte selskaper i tråd med disse rutinene, selskapslovgivningen og normer for godt eierskap?

Problemstilling en vil basere seg på gjennomgang av kommunens dokumenter og intervju: Målet er å kontrollere om kommunen har oversikt over sine eierskap, og om eierskapene fremkommer i eierstyringen.

Problemstilling to vil baseres på gjennomgang av kommunens eierskapsmelding og evt. selskapsstrategier eller vedtekter for de enkelte selskaper og intervju. Målet med problemstillingen er å undersøke om kommunen har vedtatt tydelige formål med sine eierskap, slik KS anbefaler og at rutiner og praksis følger opp disse.

I problemstilling tre vil vi se på kommunens evt. rutiner for eierskapsforvaltning. KS anbefaler at kommunene skal ha slike rutiner. Vi vil undersøke om fullstendigheten i rutinene inneholder retningslinjer for de sentrale prosessene i eierutøvelsen.

I problemstilling fire kontrollerer vi kommunens eierskapsforvaltning i praksis. Kontrollen vil basere seg på intervju med eierrepresentanten i de utvalgte selskapene, og gjennomgang av tilhørende dokumenter.

2.3 Kontrollkriterier

2.3.1 Lov og forskrift

Kommuneloven § 6 bestemmer at kommunestyret er kommunens øverste organ. Dette innebærer at det er Meldal kommune som er eier i de selskapene de har eierinteresser i. Den som skal representere kommunestyret i eierorgan i et selskap, må ha fullmakt fra kommunestyret.¹⁰ I mange kommuner er det vanlig at ordføreren gjennom sin funksjon får fullmakt til å møte på vegne av kommunen i det operative eierorganet i følge Vibeke Resch-Knudsen (s.68).¹¹ Vi vil ikke ha nærmere fokus på ordførerens rolle i denne undersøkelsen.

Aksjeloven bestemmer at eiere utøver sin myndighet gjennom generalforsamlingen.¹² Det innebærer at kommunen som eier må styre gjennom generalforsamlingen, ikke gjennom andre linjer.

2.3.2 Kommunalt eierskap

Meldal kommune har utarbeidet og vedtatt *Kommunalt eierskap* som inneholder en oversikt over kommunens eierinteresser. I tillegg er aktuelle lover for kommunalt eierskap beskrevet, et notat om eierskap: prinsipper og politikk, rutiner for utøving av eierskap, samt rutiner for selskapsstrategier i selskaper Meldal kommune eier eller er medeier i. Det er vedtatt eierskapsstrategier og eierskapsmelding for Meldal Næringsssenter AS og Meldal Miljøanlegg AS som også benyttes som både data og kriterier i denne undersøkelsen. Eierskapsmeldingene og eierskapsstrategiene er utarbeidet med bakgrunn i KS Eierforums anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt eide selskaper og foretak, rapport om eierskap utført av Telemarksforskning på vegne av KS FoU, samt noe informasjon fra andre kommuners eierskapsmeldinger, men tilpasset lokale forhold i Meldal kommune i følge disse.

2.3.3 Nasjonale føringer og anbefalinger

KS Eierforum har utarbeidet en rekke anbefalinger for aktivt eierskap i kommunesektoren.¹³ Anbefalingene har relevans som kriterier for å vurdere kommunens arbeid med eierskap. Det gjelder anbefalinger for blant annet:

¹⁰ Aksjeloven § 5-3

¹¹ I boken styring av kommunalt eide selskaper stiller Knudsen noen spørsmål med ordførers rolle da ordinære eierorganer i all hovedsak gjennomføres innenfor en kort periode. Dette binder opp ordførerens tid uforholdsmessig mye og det er viktig at det legges til rette for å sikre et flertall bak ordførerens stemmegivning i disse organene, i følge Knudsen.

¹² Aksjeloven § 5-1.

- Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte
- Utarbeidelse av eierskapsmeldinger
- Sammensetning og funksjon til eierorgan
- Eiers krav til profesjonelle styrever i kommunal sektor
- Valgkomité for styreverutnevning i aksjeselskap og interkommunale selskaper
- Rutiner for kompetansevurdering av selskapsstyrene

Anbefalingene er til dels konkrete og dermed godt egnet som kriterier for å vurdere kommunens eierskapsforvaltning. Det nærmere innholdet i kriteriene, presenteres underveis i rapporten.

2.4 Metode

Undersøkelsen er bestilt som del av eierskapskontroll i Meldal kommune, og ikke som forvaltningsrevisjon.

I denne undersøkelsen har vi innhentet informasjon på følgende måter:

- kommunens eierskapsstrategier og rutiner for eierskapsforvaltningen
- protokoller fra generalforsamling i selskapene
- intervju med ordfører som er kommunens eierrepresentant i de aktuelle selskapene
- intervju med rådmannen som bistår de folkevalgte med eierstyring

Intervju er verifisert i undersøkelsen.

Analyse av kommunens dokumenter vil gi nødvendig informasjon om kommunens oversikt over eierskap, formål med eierskap og omfang av rutiner og retningslinjer. Gjennomgang av protokoller fra generalforsamling vil bidra til å gi svar på om kommunen utøver sitt eierskap i riktig fora, og om representanten opptrer i tråd med kommunens vedtak og retningslinjer. Intervjuene vil gi grunnlag for å vurdere eierrepresentantenes praksis for eierutøvelse, men også bevissthet om eierrollen og rolleforståelse.

¹³ "Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak", KS Eierforum, siste versjon februar 2011"

3 Datadel

3.1 Kommunens formål med eierskapene

KS anbefaler at alle eierskap i selvstendige rettssubjekt fremgår på en klar og instruktiv måte i kommunens årsberetning. Videre anbefaler KS at det utarbeides en eierskapsmelding ved politisk gjennomgang av slike eierskap.¹⁴ Eierskapsmeldingen bør som minimum ha tre hovedpunkter:

- Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid
- Politisk og juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene
- Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder vedtekts revisjon

I tillegg til denne eierskapsmeldingen anbefaler KS at det utarbeides klare og presise eierstrategier for hvert enkelt selskap.¹⁵ I disse bør eiers forventninger til selskapet formuleres. Eier bør blant annet ha et bevisst forhold til en eventuell forventet avkastning, enten i finansiell forstand eller på annen måte.

3.2 Data

Har Meldal kommune oversikt over sine eierinteresser i utvalgte selskaper?

Har Meldal kommune målsetninger med sine eierskap i utvalgte selskaper?

For å sikre det demokratiske eierskapet er det viktig at den enkelte kommune etablerer systemer som forankrer vedtak truffet i det operative eierorganet i det respektive kommunestyret jf. Knudsen. Gjennom forutgående behandling i kommunestyret sørger man for at kommunens representant i selskapets operative eierorganer har tilstrekkelig kunnskap om hva som er kommunestyrets flertallssyn i den aktuelle sak, og dermed har mulighet til å fremme eiers reelle syn ved behandling av en sak.

Meldal kommune har vedtatt rutiner som omhandler blant annet det å sikre samsvar mellom eierne og selskapet. Disse omhandler:

¹⁴ Anbefaling 2

¹⁵ Anbefaling 3

- For å ivareta og drøfte eierinteresser og eierstrategier tilrådes det å opprette et årlig eiermøte i kommunestyret
- Kommunens eierrepresentant i eierorganet har ansvar for rapportering fra selskapet i det årlige eiermøtet i kommunestyret
- Den valgte representanten skal ivareta kommunens eierinteresser gjennom aktiv deltakelse i selskapenes styrende organer
- I enkeltsaker av prinsipiell eller av stor betydning kan kommunestyret og/eller formannskapet instruere representantene
 - Den valgte representanten plikter å avklare eiernes syn før møter i selskapenes organer (styret/representantskap)
- Selskapet skal årlig levere eierskapsmelding, som behandles i generalforsamling og fremlegges for kommunen. Rapporten følger vanligvis regnskapsåret.
- Vedlegg til Kommunalt eierskaps rutiner viser en oversikt over selskaper, hel- eller deleid av Meldal kommune. I disse inngår aksjeselskaper, eiendomsselskaper, IKS, og andre selskapsformer (stiftelser, andelslag, etc) - rapportens vedlegg 1. I tillegg er disse beskrevet i note fem i kommunens årsregnskap.

Eierskapsmeldingene/eierskapsstrategier til Meldal Miljøanlegg AS og Meldal Næringscenter AS ble vedtatt i kommunestyret den 3.2.2011 og 7.10.2010. Disse gir etter kommunestyrets oppfatning et godt grunnlag for en langsiktig og aktiv eierstyring av selskapene. Disse inneholder en oversikt over nøkkelinformasjon som består av bakgrunn og formål for selskapene, offisiell foretaksinformasjon, regnskapstall 2005-2009, styresammensetning, aksjonærer og aksjekapital og andeler, økonomisk engasjement, eierstrategier og vedlegg til disse. Eierskapsmeldingen for Meldal Miljøanlegg AS inneholder lønnskostnader og styrehonorar. Eierskapsmeldingen for Meldal Næringscenter AS inneholder informasjon om konvertible eierlån.

Begge eierskapsmeldingene med strategier er unntatt offentlighet jf. Ofl. § 13, fvl. § 13, noe som medfører at vi ikke vil gjengi detaljer, men systeminformasjon fra disse i denne undersøkelsen. Begge eierskapsmeldingene med strategier inneholder også krav til rapporteringsrutiner. Disse omhandler at selskapene årlig skal levere eiermelding til kommunen i forhold til vedtatt eierstrategi.

Knudsen¹⁶ viser til at kommunale eiere bør definere overordnede prinsipper for sitt eierskap, helst gjennom utarbeidelsen av en eiermelding. Disse prinsippene bør gjenspeile selskapet

¹⁶ I boken styring av kommunalt eide selskaper (side 22)

sett i sammenheng med kommunens totale tjenesteproduksjon og være kommunisert og tilgjengelige, ikke bare for selskapets organer, men også for kommunens innbyggere.

Ordførerens viser til at kommunens praksis for å unnta disse dokumentene offentlighet er "tatt opp flere ganger". Kommunen har gjennomført opplæring om offentlighetsloven. Ut fra diskusjonene der vil denne praksisen vurderes på nytt.

Rådmannen viser til i høringsuttalelsen at:

Rådmannen vil påpeke at eierskapsmeldingene under utarbeidelsen ble unntatt offentlighet (Utsatt offentlighet), men at disse i etterkant av kommunestyrets behandling er offentliggjort. For å sikre god tilgjengelighet for de folkevalgte, er eierskapsmeldingene for dem gjort tilgjengelige elektronisk på det systemet hvor folkevalgte mottar sine møte- og plandokumenter (Goodreader).

Det årlige eiermøtet hvor man skal drøfte oppfølging av eierstrategiene til de enkelte selskap vil bli gjennomført i åpne møter, i følge rådmannen og ordfører.

Siste generalforsamling i Meldal Næringsssenter AS ble gjennomført den 24.6.2012 hvor det ble behandlet 7 saker. Disse var: valg av ordstyrer, godkjenning av innkalling, godkjenning av styrets beretning, godkjenning av årsregnskapet for 2011 med revisors beretning, disponering av resultatet for 2011, fastsettelse av godtgjørelse til styret og revisor og valg av styret. Disse er oversendt kommunen. Revisor kan ikke se at det er behandlet en eiermelding med tilbakemelding på kommunens vedtatte eierstrategier i dokumentene som ble behandlet i generalforsamlingen, eller at det foreligger annen rapportering fra selskapet til kommunen på disse.

Siste generalforsamling i Meldal Miljøanlegg AS ble gjennomført den 17.4.2012 hvor det ble behandlet 6 saker. Disse var: valg av møteleder etc., godkjenning av innkalling, godkjennelse av årsberetning og disponering av årets resultat, fastsetting av godtgjørelse til styrets medlemmer, godkjenning av godtgjørelse til revisor og valg. Revisor kan ikke se at det er behandlet en eiermelding med tilbakemelding på kommunens vedtatte eierstrategier i dokumentene som ble behandlet i generalforsamlingen, eller at det foreligger annen rapportering fra selskapet til kommunen på disse.

I følge ordfører er det enda ikke gjennomført årlige eiermøter i kommunestyret som ivaretar og drøfte eierinteresser og eierstrategier for kommunens eierskap. Dette grunnes i at kommunen har prioritert å vedta eierstrategier for selskapene før man igangsetter

eiermøtene. Ordfører viser til at arbeidet med å vedta eierstrategier for kommunens eierskap er ferdigstilt. Eiermøter vil tidligst komme på plass våren 2013. Ordfører var ny i kommunestyret høsten 2011, og det var 14 nye kommunestyrerepresentanter, av 19 totalt. Dette har medført at årlige eiermøter enda ikke er etablert. Rådmannen bekrefter også at kommunen har vedtatt eierstrategier for utvalgte selskaper.

Ordfører sier at det innhentes informasjon fra selskapene, men dette er ikke systematisert godt nok. Fra de store selskapene mottas mye informasjon og det er mye automatikk, mens det for små selskapene ikke har vært like god informasjonsflyt og systematikk. Det vises til at saker som tas opp kan bli uformell i kommunikasjonen med de lokale selskapene. Ordfører sier at det er viktig å være formell og få dokumentert saker som tas opp i eierorganet. Ordfører viser til at han følger opp selskapene, saker han nevner i den forbindelse er utleie av 3 etasje ved Næringssselskapet og luktproblemer ved Miljøanlegget.

Har kommunen tilstrekkelige rutiner for å følge opp sine eierskap?

I tillegg til forannevnte rutiner omhandler også Kommunalt eierskap rutiner på andre områder:

- Ved inngåelse av en betydelig eierpost (minimum 1/3) i et selskap skal Meldal kommune kreve minimum ett styremedlem.
- Det bør vedtektsfestes bruk av valgkomite hvor formålet er å sikre sammensetning av styre med komplementær kompetanse og i tråd med selskapets formål
- Ved valg av kommunens representant i styret skal relevant kompetanse vektlegges
- I styrene løses oppgaver til beste for selskapets utvikling og i samsvar med styreinstruks
- Kommunen bør, som en del av folkevalgtopplæringen, gjennomføre obligatoriske styrekurs og/eller eierskapsseminarer for folkevalgte som ønsker å være kandidater til å inneha verv i virksomheter hvor kommunen har eierinteresser.

Ordfører viser til at det er viktig at kommunen sikrer at rutinene følges og at spesielt eiermøtene blir gjennomført årlig.

Forvaltes kommunens eierskap i praksis i tråd med disse rådene og aktuelle lover og normer for godt eierskap?

Det hjelper lite med gode rutiner og prosedyrer, om ikke disse følges opp i praksis.

- Ved inngåelse av en betydelig eierpost (minimum 1/3) i et selskap skal Meldal kommune kreve minimum ett styremedlem.

I følge eierskapsmeldingen for Meldal Miljøanlegg AS er Meldal kommunes eierandel 34 %. Pr. i dag deltar Meldal kommune med Morten Rødningen som styreleder, og Roy Fritzon som personlig vara, og disse representerer Meldal kommune i egen person i styret.

I følge eierskapsmelding for Meldal Næringsssenter AS er Meldal kommunes eierandel 51 %. Per i dag er Ingjerd Astad-Steen styremedlem og representerer Meldal kommune i egen person i styret.

- Vedtektsfestes bruk av valgkomite for å sikre sammensetning av styre med komplementær kompetanse og i tråd med selskapets formål
- Ved valg av kommunens representant i styret skal relevant kompetanse vektlegges
- I styrene løses oppgaver til beste for selskapets utvikling og i samsvar med styreinstruks

Ordfører viser til at i større selskaper brukes valgkomite, men hos mindre selskaper som Meldal Miljøanlegg AS og Meldal Næringsssenter AS er det ikke vedtektsfestet bruk av valgkomite i dag. Her har ordføreren en viktig rolle for å sikre riktig valg av nye styremedlemmer i selskapenes generalforsamling. Det er heller ikke etablert styreinstruks hos overnevnte selskaper etter ordførers eller rådmannens kjennskap.

- Kommunen bør, som en del av folkevalgtopplæringen, gjennomføre obligatoriske styrekurs og/eller eierskapsseminarer for folkevalgte som ønsker å være kandidater til å inneha verv i virksomheter hvor kommunen har eierinteresser i.

Ordfører viser til at kommunen har hatt utfordringen med opplæringen grunnet at ordfører og mange i kommunestyret høsten 2011 var nye. Det var mye folkevalgtopplæring i januar 2012, men eierstyring var ikke det som ble vektlagt. Ordfører anser at det nå vil være hensiktsmessig med en egen opplæringsdag om eierstyring. Det satses på å gjennomføre en slik opplæringsdag våren 2013, før det blir avholdt et årlig eiermøte.

Rådmannen viser til at det ble gitt en oversikt over kommunens eierinteresser og eierstyring i folkevalgtopplæringen 2012. Rådmannen ser også behovet for at det settes ytterligere fokus på opplæring innen dette området.

3.3 Vurderinger

Er kommunens formål med eierskapene kjent hos kommunens eierrepresentanter og hvordan sikres samsvar mellom disse og utvalgte selskapers planer?

Det er vedtatt rutiner for hvordan kommunens eierstyring skal utøves og disse legger klare føringer for hvordan kommunens eierrepresentanter skal utøve kommunens eierskap i selskapene. Dette for å sikre samsvar mellom formål, eierstrategier og selskapets planer. Det er vedtatt eierstrategier for selskapene kommunen har eierinteresser i, hvor det også foreligger rapporteringskrav. Dette sikrer at kommunen har føringer for sitt eierskap og hvordan disse skal utøves mot det enkelte selskap. Dette er etter vår vurdering i samsvar med aktuelle lover og normer for godt eierskap i KS Eierforum.

Har kommunen tilstrekkelige rutiner for å følge opp sine eierskap?

Kommunen har vedtatt tilstrekkelige rutiner for eierstyring og eierskapsstrategier etter revisors vurdering.

Forvaltes kommunens eierskap i praksis i tråd med disse og aktuelle lover og normer for godt eierskap?

Kommunen har ikke etablert årlige eiermøter i kommunestyret som vil være et viktig organ for å ivareta og drøfte formål, eierstrategier og eierstyring for det enkelte selskap. Dette er ikke i samsvar med kommunens egne rutiner. Selskapene har rapportert inn protokoller med tilhørende dokumenter fra generalforsamlingen, i samsvar med rutinene. Revisor kan ikke se at Meldal Næringsssenter AS eller Meldal Miljøanlegg har rapportert eiermeldinger i samsvar med kommunens vedtatte eierstrategier, som det er forventninger til. Det er viktig at politisk ledelse og administrasjon samarbeider for å sikre at rutinene følges.

Kommunen har styremedlem i styret for Meldal Miljøanlegg AS og Meldal Næringsssenter AS, i samsvar med kommunens rutiner. Det mangler vedtektsfestet bruk av valgkomite og styreinstruks i disse, som det er forventninger til. Det er også mangler i folkevalgtopplæringen med obligatoriske eierskapsseminarer og styrekurs, som skal sikre kommunens eierstyring.

Kommunen har etablert rutiner for kommunens eierstyring i kommunalt eierskap og vedtatte eierstrategier. Det kan være behov for at kommunen når eiermøtet er etablert og man har høstet erfaringer fra disse, tar en gjennomgang av rutinene. Rutinene for kommunalt eierskap gjelder både for store og små selskaper kommunen har eierinteresser i. Det er diskutert om kommunens rutiner skal helhetlig gjelde for små selskaper.

4 Høring

En foreløpig rapport fra selskapskontrollen ble sendt på høring den 3.12.2012 til ordføreren med kopi til rådmannen i Meldal kommune. Et høringssvar ble mottatt den 19.12.2012. Høringsbrevet er vedlagt rapporten i vedlegg 1. Vi har lagt til rådmannens kommentarer i datadelen på rapportens side 16 og endret vår vurdering og konklusjon tilhørende dette punktet, som følge av uttalelsen.

5 Konklusjon og anbefalinger

5.1 Konklusjon

Kommunen har vedtatt rutiner for eierstyring og eierstrategier for valgte selskaper kommunen har eierinteresser i. Dette medfører at kommunen har etablert et system som skal sikre at kommunens eierinteresser ivaretas. Kommunens vedtatte rutiner for eierstyring og vedtatte eierstrategier er etter vår vurdering i samsvar med aktuelle lover og normer for godt eierskap. Dette sikrer tydelige målsettinger og gir god oversikt over kommunens eierinteresser i eide selskap. Kommunen har utført et omfattende arbeid med å etablere egne rutiner og eierstrategier for å sikre god eierstyring og kontroll etter vår vurdering.

Kommunen har ikke gjennomført årlige eiermøter som er et viktig organ for å ivareta og drøfte formål, eierstrategier og eierstyring av selskapene, noe det er krav om i rutinene. Det har vært noe mangelfull opplæring av eierrepresentanter og styrerepresentanter som skal sikre hvordan disse rollene skal utøves. Det er noen mangler i forhold til rapportering, bruk av valgkomite og å etablere styreinstruks for valgte selskaper i forhold til egne rutiner. Sistnevnte er forhold som kan tale for at kommunens rutiner for eierstyring kan evalueres. Dette fordi det er like krav til store og små selskaper med eierinteresser i. En evaluering kan gjennomføres etter at man har høstet en bredere erfaring fra årlige eiermøter.

5.2 Anbefalinger

Revisor anbefaler kommunen å gjennomføre årlige eiermøter i tråd med rutiner og vedtak.

Kilder

- Styring og eierskap i kommunalt eide selskaper, Vibeke Resch-Knudsen, Kommuneforlaget 2007 og 2012
- «Kommunalt eierskap – roller, styring og strategi», Vibeke Resch-Knudsen, Kommuneforlaget 2011
- Eierskap - Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i kommunene, KS 2008
- Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak, KS Eierforum, 2009
- Meld. St. 13 (2010 – 2011) Aktivt eierskap
- 85 Tilrådingar for styrkt eigenkontroll i kommunane, KRD 2009
- «Statens prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse», Nærings- og handelsdepartementet
- «Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse», NUES 2012
- God kommunal regnskapsskikk nr. 6 – noter og årsberetning
- Rutiner og eierstrategier for Kommunalt eierskap i Meldal kommune

Vedlegg 1 – I rutiner for Kommunalt eierskap gis en oversikt over selskaper kommunen har interesser i

Selskaper hvor Meldal kommune har eierinteresser:

Fra kommunens balanse pr. 31.12.2008, framkommer følgende selskaper hvor kommunen har eierinteresser, og bokført verdi for disse eierpostene:

* Fra 30.06.2009

Aksjeselskaper:

Konto	Konto (T)	Beløp
22168101	TrønderEnergi AS-aksjeandeler	116 200 000,00
22170027	Meldal Miljøanlegg AS (340à1.000)	340 000,00
22170003	Rosenvik AS (573à250) *	143 250,00
22168102	Fylkets Fellesvaskeri AS (120 à 1000,-)	120 000,00
22170021	HMS-tjenesten Orkladal AS (70à1000,-)	70 000,00
22170028	Orkladal BedriftsUtvikling AS (450à100)	45 000,00
22170033	Midt-Norsk Opplæring AS (1à 1.000)	1 000,00

Rosenvik AS fusjonerte med Meldal ASVO 05.12.2008.

Eiendomsselskaper:

Konto	Konto (T)	Beløp
22170022	Meldalshallen (Pål.)	2 000 000,00
22170037	Grenda Eiendom AS (9000à100,-) *	900 000,00
22170024	Sentrumsbygget AS (Pål.)	900 000,00
22170036	Meldal Næringsssenter AS (510 à 1000) *	510 000,00
22170010	Meldal Samfunnshus AL	250 000,00
22170034	Dyrseth Eiendom AS	100 000,00
22170035	Boliger i Meldal AS (340 à 100)	38 420,00
22170026	Bomvegselskapet E39 Øysand-Th.havn AS (25à1.000)	25 000,00
22170025	Løkken Sport AS (Pål.)	19 980,00

Andre (stiftelser og "samfunnsnyttige"):

Konto	Konto (T)	Beløp
22141001	KLP (Egenkapital)	4 574 981,00
22170031	Meldal Lakselekkeri AL (à 40.000)	40 000,00
22170023	Strandheim (Pål.)	15 000,00
22163001	Biblioteksentr. (5 andeler à 300)	1 500,00
22170004	Leierett Sogn Studentby	1,00
22170008	Storås Samf.hus Husleieinnsk.	1,00
22170013	Fritidssteder AL (2à100)	1,00
22170015	Midt-Norsk Reiseliv	1,00
22170016	Norsk Maskindyrking	1,00

I tillegg inngår kommunen som deltaker i IKSer. Dette er:

HAMOS forvaltning IKS	2 899 260,00
Revisjon Midt-Norge IKS	54 000,00
Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS	18 000,00

Oppløst og slettet fra Brønnøysundregisteret:

22170030	Meldal Radio (à 20.000)	20 000,00
----------	-------------------------	-----------

Vedlegg 2 – kommunens hørings svar

Rådmannen og ordfører har følgende merknader til rapporten

Viser til tilsendt foreløpig rapport - eierskapskontroll i Meldal kommune.

Rådmannen ønsker å påpeke følgende:

På side 15 og 18 er unntatt offentlighet av dokumenter kommentert. Rådmannen vil påpeke at eierskapsmeldingene under utarbeidelsen ble unntatt offentlighet (Utsatt offentlighet), men at disse i etterkant av kommunestyrets behandling er offentliggjort.

For å sikre god tilgjengelighet for de folkevalgte, er eierskapsmeldingene for dem gjort tilgjengelige elektronisk på det systemet hvor folkevalgte mottar sine møte- og plandokumenter (Goodreader).

Ut over det har rådmannen og ordfører ingen merknader til rapporten.

Postadresse: Postboks 216, 7302 Orkanger

Hovedkontor: Statens hus, Orkanger

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no